

شورای برنامه‌ریزی درسی لوآن

راهنمای برنامه

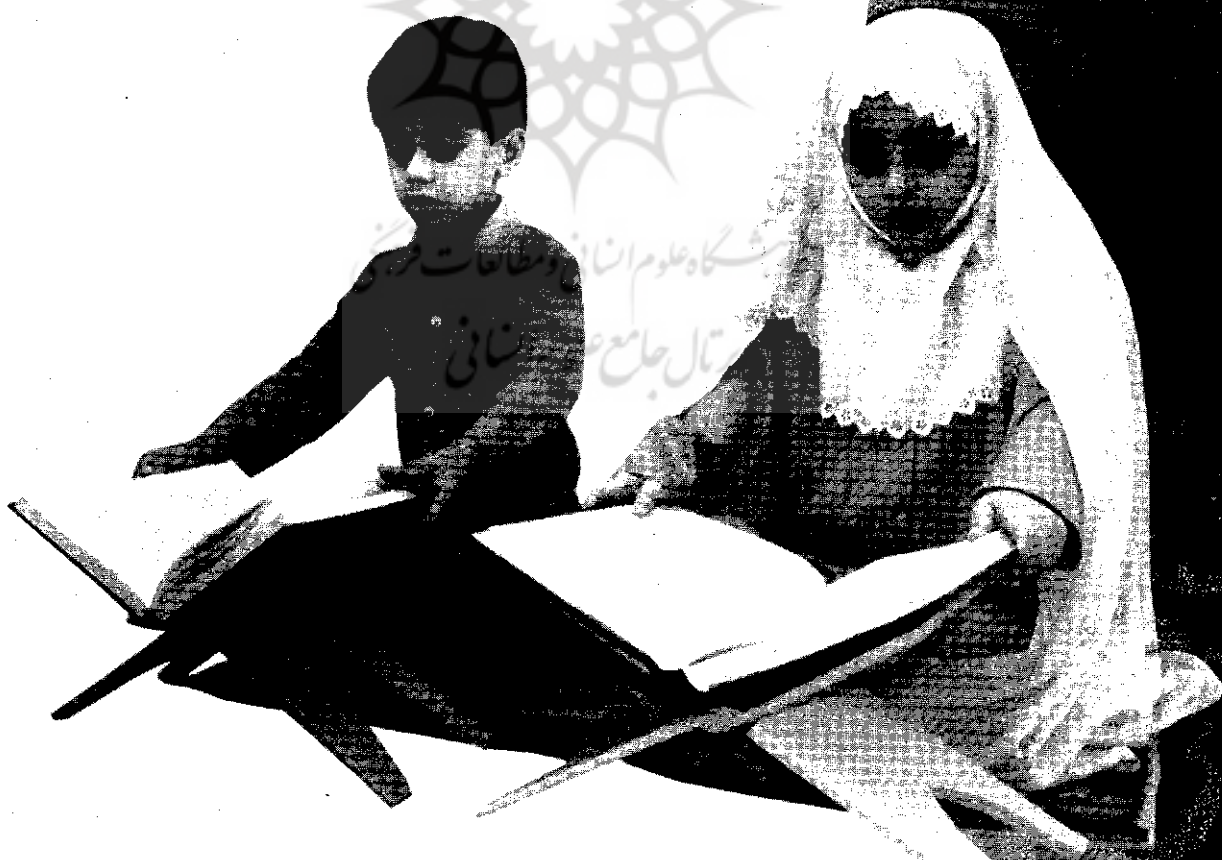
آموزش قرآن

دوره‌ی

پیش‌دبستان

رویکرد

با توجه به مبانی تعلیم و تربیت، و نیز ویژگی‌های روحی و ذهنی کودک پیش‌دبستان، هر نوع یاددهی و یادگیری باید بر اساس علاقه و پذیرش کودک باشد. به همین دلیل، رویکرد آموزش قرآن در دوره‌ی پیش‌دبستان، انس با قرآن (ایجاد علاقه به قرآن و یادگیری آن) است. بر این اساس، انجام هر فعالیتی که زمینه‌ی آشنایی، علاقه و ارتباط کودک را با قرآن کریم فراهم آورد و موجب علاقه‌ی نوآموز به قرآن و یادگیری آن شود، آموزش قرآن در دوره‌ی پیش‌دبستان محسوب می‌شود. این آموزش می‌تواند، در قالب یک یا چند فعالیت یاددهی و یادگیری با محوریت قرآن‌آموزی انجام شود؛ مانند: گوش دادن به قرائت قرآن و تقلید از آن، حفظ برخی از سوره‌ها و آیات، روخوانی و آشنایی با برخی از داستان‌ها و معنای آیات که متناسب با درک کودک باشد؛ البته به شرط آن که این فعالیت‌ها در چارچوب اصول ده‌گانه‌ی مندرج در این برنامه باشند.

○ هدف‌های آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان

۱. علاقه‌مندی به قرآن کریم و یادگیری آن؛
۲. زمینه‌سازی تربیت دینی و رشد و پرورش شخصیت کودک بر اساس آموزه‌های قرآنی.

○ اصول آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان

۱. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان مفید و امکان‌پذیر است.
۲. آموزش قرآن باید لذت‌بخش و زمینه‌ساز علاقه‌مندی به قرآن باشد.
۳. در آموزش قرآن باید بر علاقه‌مندی کودکان، با استفاده از پیام و آموزه‌ی قرآنی مناسب برای سن آنان، تأکید شود.
۴. آموزش آموزه‌های قرآن، باید بر جنبه‌های رحمت و لطف الهی تأکید داشته باشد.
۵. در طرح‌ریزی فعالیت‌های آموزش قرآن، قرآن کریم و سیره و سنت معصومین(ع) منبع و تکیه‌گاه اصلی است.
۶. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید مبتنی بر ظرفیت و توانایی کودک باشد.
۷. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید مطابق رغبت و علاقه‌ی کودک، و از هرگونه الزام و تکلیف به دور باشد.
۸. هر نوع آموزش قرآن باید در قالب فعالیت‌های یاددهی-یادگیری به صورت جذاب عرضه شود.
۹. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید در راستای هدف‌ها و در چارچوب برنامه‌ی درسی دوره‌ی پیش دبستان باشد.
۱۰. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان نباید با برنامه‌ی رسمی آموزش در دوره‌ی ابتدایی در تعارض باشد.

○ شرح و تفصیل اصول آموزش قرآن در دوره‌ی

پیش دبستان

۱. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان مفید و امکان‌پذیر است.

(الف) فایده‌ی آموزش قرآن:

- ۱- شروع آموزش در این دوره باعث علاقه‌مندی به قرآن و یادگیری آن می‌شود.
 - ۲- شروع آموزش قرآن در این دوره، یک سال به فرصت یادگیری می‌افزاید و آمادگی کودک را برای دوره‌های بعدی آموزش افزایش می‌دهد.
 - ۳- آموزش قرآن به کودک و آغاز تعلیم و تربیت او با قرآن کریم، در سیره و سنت معصومین(ع) دیده و توصیه شده است. مانند: آموزش قرآن توسط حضرت علی(ع) به فرزندان‌شان.
 - ۴- یادگیری در این دوره تأثیر به‌سزایی در شخصیت کودک دارد.
 - ۵- مهارت‌های یادگیری قرآن که با استفاده از حس شنوایی و بینایی، و از راه تقلید و تکرار به دست می‌آید، در این سن دست‌یافتنی‌تر و پایدارتر است.
- ب) امکان آموزش قرآن
- ۱- بر اساس یافته‌های روان‌شناختی، آموزش قرآن در این دوره با توانایی‌های ذهنی و روانی کودک تناسب دارد.
 - ۲- آموزش اولیه‌ی قرآن از سنخ زبان‌آموزی است و تجربه‌های عملی در زمینه‌ی کسب مهارت‌های زبانی کودک، مؤید امکان آموزش قرآن است.
 - ۳- تجربه‌های آموزش قرآن پیش از آموزش رسمی در تاریخ گذشته‌ی کشورمان، و نیز تجربه‌ی برخی از نهادهای مردمی در دهه‌های اخیر، مؤید امکان این امر است.

۲. آموزش قرآن باید لذت بخش و زمینه ساز علاقه به قرآن باشد.

آموزش و فعالیتی برای کودک لذت بخش است که دارای ویژگی های زیر باشد:

الف) کم و کیف آموزش به نحوی باشد که موفقیت کودک را دربرداشته باشد و نوآموز این موفقیت را احساس کند.

ب) کودک با روش های گوناگون و در مواقع مناسب مورد تشویق قرار گیرد.

ج) تمام اجزا و ارکان آموزشی (مربی، فضا، محتوا، روش و...) برای کودک خوشایند باشند؛ به نحوی که از آن ها خاطره ای خوش و تجربه ای شیرین داشته باشد و کودک را به ادامه ی یادگیری علاقه مند سازد.

د) ارضاکنده ی نیازهای کودک (خودنمایی، تخلیه ی نیرو، بازی و تحرک، و...) و لذت بخش باشد.

آموزش قرآن در این دوره باید موجب زمینه سازی انس با قرآن شود. زمینه ی انس با قرآن محصول علاقه و ارتباط مستمر با آن است که به تدریج حاصل می شود؛ مانند: احترام به قرآن، توجه و علاقه به گوش دادن، خواندن و یادگیری آن و...

۳. در آموزش قرآن باید بر مانوس شدن کودکان با پیام و آموزه ی قرآنی مناسب سن آنان تأکید شود.

به این منظور باید:

الف) آموزه ی قرآنی از نظر لفظ، ساده و دارای عبارات کوتاه و موزون باشد.

ب) آموزه و پیام ها از نظر محتوا عینی، ملموس و قابل فهم باشد.

۴. آموزش آموزه های قرآنی باید بر جنبه های رحمت و لطف الهی تأکید داشته باشد.

الف) همواره لطف، رحمت، مهربانی، بخشندگی و نعمت های خداوند مورد توجه قرار گیرد (محسوس ترین مواردی که کودک درک می کند).

ب) داستان ها و پیام های آموزنده و جذابی از قرآن

انجام هر فعالیتی که زمینه ی آشنایی، علاقه و ارتباط کودک را با قرآن کریم فراهم آورد و موجب علاقه ی نوآموز به قرآن و یادگیری آن شود، آموزش قرآن در دوره ی پیش دبستان محسوب می شود

که قابل درک برای کودک باشد، به او ارائه شود.

به دور باشد.

۵. در طرح ریزی فعالیت‌های آموزش قرآن، قرآن کریم و سیره و سنت معصومین (ع) منبع و تکیه گاه اصلی است.

با بهره‌گیری از قرآن کریم و سنت معصومین (ع) می‌توان رهنمودهایی برای تعیین برنامه‌ی آموزش قرآن به دست آورد؛ مانند:

(الف) «تشویق والدین» به آموزش قرآن به کودکانشان؛ مانند: آموزش قرآن توسط حضرت زهرا (س) به فرزندش، حضرت زینب (س)، در پنج سالگی.

(ب) ارائه‌ی آموزش با «زبان کودکان» قال رسول الله: «من كان له صبي فليصّب له»: هر کس کودک دارد، در تربیت او کودکی کند [وسائل، ج ۵].

(ج) تأکید بر تکرار و استمرار: «فاقرئوا ما تيسر من القرآن»: هر قدر می‌توانید، قرآن بخوانید [سوره‌ی مزمل، آیه‌ی ۲۰].

(د) تشویق به خواندن قرآن در خانه. قال رسول الله (ص): «نوروا بيوتكم بتلاوة القرآن»: خانه‌های خود را با خواندن قرآن نورانی کنید [اصول کافی، ج ۴].

(ه) حوصله و سعه‌ی صدر مربی. «شرح صدر» نخستین نعمتی است که خداوند در نعمت‌های خود به پیامبر برمی‌شمارد. خداوند به پیغمبر می‌فرماید: «الم نشرح لك صدرك؟» آیا ما (برای تربیت مردم) به تو شرح صدر (صبر، حلم و حوصله) ندادیم؟ [انشراح/ ۱].

۶. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید مبتنی بر ظرفیت و توانایی کودک باشد.

(الف) کودک درک عینی دارد، از این رو باید از آموزش به صورت انتزاعی خودداری کرد.

(ب) کودک سرشار از توان و نیروست. از این رو باید فرایند یادگیری به گونه‌ای طراحی شود که کودک در آن مشارکت فعال و پرنشاط داشته باشد.

(ج) مدت زمان تمرکز کودک روی یک موضوع کوتاه است. از این رو آموزش قرآن باید کوتاه‌مدت باشد؛ یعنی یک روز آموزشی بین فعالیت‌های گوناگون توزیع شود.

۷. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید مطابق رغبت و علاقه‌ی کودک، و از هرگونه الزام و تکلیف

به این منظور باید در پیروی از رهنمودهای زیر کوشید:
(الف) آزادی در میزان یادگیری. ویژگی روانی کودک پذیرای آموزش اجباری نیست و در فرایند یادگیری باید آزادی عمل او را در نظر گرفت. یعنی اجبار و الزام به کودک از سوی برنامه‌ی آموزشی و مربی، برای حد خاصی از یادگیری صورت پذیرد و از آن فراتر نرود.

(ب) پرهیز از هرگونه الزام برای انجام تکلیف در خانه.
(ج) پرهیز از ایجاد رقابت ناسالم و تشویق‌های نامناسب به منظور جلوگیری از تحمیل آموزش‌های بیش از توان کودک.
(د) در نظر گرفتن زمان و مکان مناسب برای آموزش.

۸. هر نوع آموزش قرآن باید در قالب فعالیت‌های یاددهی-یادگیری به صورتی زیبا و نشاط‌آور عرضه شود.

با بهره‌گیری از قصه، بازی، شعر، کار دستی، نقاشی، نمایش خلاق، گردش علمی و... می‌توان به این مقصود نائل آمد.

۹. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید با راهنمای برنامه‌ی درسی این دوره منطبق باشد.

به این منظور ضروری است، به موارد زیر به دقت توجه داشت:

(الف) اصول ناظر بر راهنمای برنامه‌ی درسی دوره‌ی پیش دبستان

(ب) هدف‌های یاددهی و یادگیری در دوره‌ی پیش دبستان

(ج) حدود انتظارات

(د) فعالیت‌های آموزشی مناسب دوره‌ی پیش دبستان و معیارهای ویژه‌ی هر فعالیت

(ه) ویژگی‌های مربیان دوره‌ی پیش دبستان
(و) ویژگی‌های محیط آموزشی مطلوب برای دوره‌ی پیش دبستان

(ز) روش‌های مناسب ارزیابی از فعالیت‌های کودکان

۱۰. آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان نباید در تعارض با برنامه‌ی رسمی آموزش و پرورش در دوره‌ی ابتدایی باشد.

(الف) آموزش قرآن در دوره‌ی پیش دبستان باید هماهنگ با برنامه‌ی رسمی دوره‌ی ابتدایی باشد.

(ب) ارتباط منطقی و توالی و سیر آموزش پیش دبستان با دوره‌ی ابتدایی رعایت شود.